Korhonen Pasi/KVY 19.1.2024

Epävirallinen TSTK -ministereiden (sosiaali, työllisyys) kokous Belgian Namurissa 11-12.1.2024

Kokous

Epävirallinen TSTK -ministereiden (sosiaali, työllisyys) kokous 11-12.1.2024

Epävirallisen TSTK -ministereiden (sosiaali, työllisyys) kokouksen pääteemoina olivat Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanon vahvistaminen ja sosiaalisen ulottuvuuden rooli eurooppalaisen talouspolitiikan ohjausrakenteessa. Kokoukseen oli kutsuttu myös UKR ja Moldova, jotka osallistuivat EU laajentumista koskevaan keskusteluun. ILO osallistui keskusteluun liittyen globaaliin sosiaaliseen kehitykseen.

Suomen delegaatiota johti sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso.

Kokous järjestettiin poikkeuksellisen aikaisin BE pj. kauden alussa. Pj:n tavoite on käydä kevään aikana aktiivista keskustelua EU:n sosiaalisen ulottuvuuden tulevaisuudesta. Epävirallinen TSTK neuvosto oli keskustelun käynnistys ja seuraava askel on maaliskuussa pidettävä ECOFIN ja TSTK – neuvostojen yhteiskokous. Belgian pj. kausi huipentuu Hulpessa huhtikuussa pidettävään korkean tason kokoukseen, jossa on tarkoitus hyväksyä EU:n sosiaalista ulottuvuutta koskeva julistus. Kokoukseen osallistuvat korkealla tasolla neuvosto, parlamentti ja komissio sekä työmarkkinajärjestöjen ja kansalaisjärjestöjen korkeat edustajat. EP:n puheenvuorossa vahvistettiin, että EP:n puhemies Roberta Metsola osallistuu Hulpen kokoukseen

Kokouksessa vallitsi laaja yhteisymmärrys siitä, että EU:n sosiaalista ulottuvuutta tulee vahvistaa. Sosiaalisten oikeuksien pilari ja sen toimeenpano toimii edelleen EU toimien perusraamina. Keskusteluissa korostui, että toimeenpanossa voidaan käyttää lainsäädäntövälinettä silloin kun siihen on selkeä toimivalta. Tällaisista sektoreista nousi esille sukupuolten tasa-arvo, työsuojelu ja työoikeus. Hyvin useassa puheenvuorossa painottui ns. pehmeiden, juridisesti ei-sitovien välineiden käyttö ts. mm. suositukset ja päätelmät sekä myös toisilta oppimisen ja tiedonvaihdon tärkeys.

TSTK neuvoston roolin vahvistaminen eurooppalaisessa talouspolitiikan ohjausrakenteessa, Semesterissä, nousi myös vahvasti esille. Useassa puheenvuorossa korostettiin nykyisten rakenteiden hyödyntämisen ja niiden käytön tehostamista uusien rakenteiden luomisen sijaan.

Linkki talouteen oli koko kokouksen ajan vahvasti esillä ja useassa puheenvuorossa korostettiin sosiaalisten investointien merkitystä talouteen. Kustannuksina sosiaalipoliittisia toimia ei nähty vaan yhteiskunnan kannalta merkittävinä investointeina, joilla voi olla merkittävä taloutta tukeva rooli. Koulutus ja osaaminen mainittiin usein konkreettisina sektoreina, joihin satsaaminen tuo suoraa taloudellista hyötyä. Lisäksi korostui työllisyysasteen merkitys ja työmarkkinaosallistumista tukevien rakenteiden ja työ-

suojelun merkitys sekä yleisesti ennaltaehkäisevien toimien tärkeys. Monessa puheenvuoroissa todettiin tärkeäksi myös taloustoimien sosiaalisten vaikutusten arviointi. Esille nousi myös Ruotsin keskuspankin ja Bonnin yliopiston tutkimus, joka osoittaa talouskriisin aikana toteutettujen voimakkaiden säästötoimien (austerity measures) ja äärioikeistopuolueiden saaman kannatuksen nousun välisen merkittävän yhteyden.

Kokouksessa kuultiin myös vahva Ukrainan sosiaaliministerin puheenvuoro ja vetoomus EU:n sosiaaliministereille edistää Ukrainan asiaa EU:n sisällä. Ukrainan kyky rahoittaa perussosiaaliturvaa on vaarantumassa jo lähiviikkojen aikana.

Sosiaalisten oikeuksien pilarin merkitys ja EU:n sosiaalisen ulottuvuuden rooli EU:n talouden ohjausjärjestelmässä

Pj. esitteli yleisesti puheenjohtajuuskautensa ja painotti TSTK-neuvoston kevään työssä olevan tavoitteena vaikuttaa tulevaan neuvoston strategiseen agendaan. Tavoitteena on varmistaa sosiaalisen ulottuvuuden näkyvyys siinä sekä komission seuraavassa viisivuotisohjelmassa.

Pj. viittasi covid-19 opetuksiin ja korosti, että haasteisiin ja kriiseihin on helpompaa vastata maissa, joissa on osallistavat hyvinvointirakenteet, jotka takaavat sosiaalisen suojelun kaikille. Covid-19 kuitenkin paljasti heikkouksia myös tällaisissa maissa. Nyt on tärkeä kehittää hyvinvointirakenteita, jotta voimme vastata tuleviin isoihin haasteisiin kuten väestörakenteen nopeaan muuttumiseen sekä ilmasto- ja digitaaliseen siirtymään.

Kevään keskusteluiden tarkoituksena on pohtia miten maat voivat hyötyä EU yhteistyöstä ja mikä rooli EU:lla voi olla näihin haasteisiin vastaamisessa.

Euroopan sosiaalisen oikeuksien pilari tulee jatkossakin olla kompassi EU:n sosiaaliselle ulottuvuudelle.

Kevään huipennus on 15-16.4. Hulpessa pidettävä korkean tason kokous, jossa hyväksytään instituutioiden välinen julistus. Neuvosto, parlamentti, komissio, kansalaisjärjestö- ja työmarkkinaosapuolet tulevat olemaan mukana, mikä osoittaa korkean tason sitoutumisen sosiaaliseen pilariin. Julistus antaa raamit uudelle pilarin toimintaohjelmalle. Pj. jakaa julistusluonnoksen maaliskuun puolessa välissä.

Pj. on pyytänyt komiteoita (SPC ja EMCO) valmistelemaan yhteisen näkemyksen sosiaalisen ulottuvuuden tulevaisuudesta. Lisäksi Euroopan Parlamentti laatii raportin, jossa mm. listataan keskeisiä toimia, joita tulisi sisällyttää uuden komission lainsäädäntölistaan.

Epävirallinen TSTK -ministereiden kokous on pj:n mukaan ensimmäinen askel ja käynnistää keskustelun. Seuraava askel on maaliskuussa pidettävä ECOFIN ja TSTK.

CION, Nicholas Schmit, korosti, että jatkossakin EU:n sosiaalisen ulottuvuuden johtotähtenä toimii sosiaalisten oikeuksien pilari. Tämä tuo EU:ta lähemmäs kansalaisiaan.

Tällä hetkellä 80 % pilarista on joko implementoitu tai prosessissa. CION korosti tehokkaan implementoinnin tärkeyttä

Lainsäädäntöä ei ole käytetty usein vaan pehmeämpiä, juridisesti ei-sitovia välineitä (soft law) kuten esim. suosituksia. Komissio piti metodia hyvänä koska kyseessä ei ole alue, jota säännellään direktiivien avulla vaan se nojaa maiden poliittiseen sitoutumiseen. Komissio painotti toimeenpanon seurannan merkitystä.

Euroopan parlamentin EMPL valiokunnan pj. Dragos Pislaru (Uudistuva Eurooppa –ryhmä) korosti, että kyseessä on merkittävä vuosi. Hän totesi olevansa ylpeästi eurooppalainen. Olemme onnistuneet toimeenpanemaan pilaria kaikista haasteista huolimatta. Hän mainitsi onnistumisista esimerkkeinä mm. tehdyn työsuojelulainsäädännön, lapsitakuusuosituksen ja vammaiskortin. Sinänsä ei Pislarun mukaan ole merkitystä onko kyse direktiivi vai suositus. Tärkeintä on sitoutuminen. Tulee olla kunnianhimoinen. Sosiaalisektori ei saa jäädä siilopolitiikaksi vaan sosiaalisektorin investointiperspektiivi on oltava mukana EU politiikan isossa kuvassa. Pislaru totesi keskustelun talouden ja sosiaalisen dimension välisestä yhteydestä olevan hyvin ajankohtainen Covid-19 jälkeen. Hän korosti, että EP:n aloitteesta sosiaalisen pilarin yhteys talouteen on jo luotu RRF valmisteluiden aikana.

Pislaru vahvisti, että Euroopan Parlamentin puhemies, Roberta Metsola, osallistuu Hulpen kokoukseen.

Kokouksen pääteemoista, sosiaalisten oikeuksien pilarin merkitys ja EU:n sosiaalisen ulottuvuuden rooli EU:n talouden ohjausjärjestelmässä, käydyssä keskustelussa korostui vahva tuki pilarin toimeenpanon jatkamiselle sekä TSTK-neuvoston roolille eurooppalaisessa talouspolitiikan koordinaatiojaksossa, Semesterissä. TSTK -neuvoston roolin vahvistaminen Semesterissä todettiin olleen tavoitteena jo pitkään. Puheenvuoroissa viitattiin mm. 2019 julkaistuun sosiaalisen suojelun komitean työn evaluointiraporttiin, jossa käsiteltiin myös komitean tulevaisuuden prioriteetteja. Raportissa painottui TSTK -sektorin linkin vahvistaminen suhteessa talouspolitiikan koordinaatioon.

Keskustelussa nousi esille talouden ja sosiaalisen ulottuvuuden keskinäiset vaikutukset. Puheenvuoroissa todettiin laajasti, että sosiaalisilla investoineilla tuetaan yhteiskunnallista vakautta ja niillä voi olla merkittävä talouskasvua ja makrotalouden vakautta tukeva rooli. Sosiaalipoliittisia toimia ei nähty kustannuksina vaan useassa puheenvuoroissa nousi esille se kuinka merkittäviä kustannuksia sosiaalipolittiisten toimien puuttuminen voi aiheuttaa. Vakaan talouspolitiikan lähtökohta toisaalta painottui myös vahvana useassa puheenvuorossa. Useat maat painottivat reaaliaikaisen datan merkittävyyttä keinona vaikuttaa ja vahvistaa EU:n sosiaalista ulottuvuutta. Puheenvuoroissa korostui reformien ja politiikkatoimien toteuttamisen pitkäjänteisyys ja vaikutusten näkyminen pitkällä aikajänteellä. Pj:n suunnittelemaa ECOFIN-TSTK –neuvostojen jumbokokousta tuettiin hyvin laajasti.

Useassa puheenvuorossa todettiin yhtäältä laajasti sektorin EU-poliittinen tärkeys ja toisaalta se, että keskeisimmät EU-tason välineet ovat poliittisia, ei juridisesti sitovia. Ne alueet joilla on selkeää EU-toimivaltaa kuten esim. työsuojelu, työoikeus ja sukupuolten tasa-arvo ovat poikkeuksia ja niiden osalta pilarin toimeenpanossa tulee hyödyntää lainsäädäntövälinettä. Myös hallinnollinen taakan vähentäminen sekä valmistelun ja keskustelun parempi fokusoiminen nousivat esille. Nykyisten, jo olemassa olevien seurantarakenteiden riittävyyttä korostettiin uusien rakenteiden luomisen sijaan

Konkreettisina ehdotuksina tulevina prioriteettialueista nousi esille mm. tekoäly, jonka roolin todettiin voivat olla tärkeä esim. sosiaaliturvan etuuksien prosessoinnissa. Etätyöhön liittyen työntekijöiden oikeuksia haluttiin vahvistaa. Osaamisen ja koulutuksen

merkitys elinkaarilähtökohdasta (life long learning) nousi useassa puheenvuorossa esille. Nuorten koulutus ja osaaminen nousi myös vahvasti esille. Yritysten päätöksenteon demokraattisuutta etenkin vihreän siirtymän näkökulmasta nousi esille useassa puheenvuorossa. Digitaalisten välineiden kehittämistä ja parempaa hyödyntämistä liikkuvuuden edistämisessä peräänkuulutettiin. Työntekijöiden liikkuvuuden vahvistamista pidettiin tärkeänä.

Yleisinä politiikka teemoina nousi esille sukupuoltentasa-arvo, eriarvoisuuden ja köyhyyden vähentäminen ja ennaltaehkäisevät toimet. Joissain puheenvuoroissa peräänkuulutettiin vahvempaa EU-rahoitusta.

Sosiaalinen ulottuvuus EU laajentumisessa ja globaali oikeudenmukaisuus

Kokouksessa keskusteltiin myös sosiaalisesta ulottuvuudesta EU laajentumisen näkökulmasta sekä sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta globaalinäkökulmasta.

Ukraina ja Moldova olivat kutsuttuina kokoukseen. He saivat vahvan tuen laajentumisneuvotteluihinsa. Sosiaalisektorin merkitystä painotettiin laajentumisneuvotteluiden tärkeänä osana. Moldova korosti katsovansa EU maita ylöspäin ja pyrkivänsä saavuttamaan niiden sosiaalipoliittisen tason. Moldova tiedostaa, että sillä on paljon työtä edessä ja totesi, että esim. 30% lapsiköyhyysluvuilla se ei voi tulla EU-jäseneksi. Se korosti EU arvojen tärkeyttä ja mainitsi mm. sukupuolten tasa-arvon. Se on tehnyt paljon työtä sektorilla ja haluaa liittyä pohjoismaiden joukkoon saavutuksien osalta. Moldova mainitsi erikseen EU jäsenmaista Suomen, jonka se totesi olevan tutkimusten mukaan maailman paras maa olla äiti.

Ukrainan sosiaaliministeri käytti tunteikkaan puheenvuoron ja esitti erittäin vahvan vetoomuksen EU:n sosiaaliministereille edistää Ukrainan asiaa EU:n sisällä. Ukrainan kyky rahoittaa perussosiaaliturvaa on ollut ylpeyden aihe ja tärkeä tekijä yleisen ilmapiirin kannalta. Nyt sosiaaliturvan maksatukset ovat vaarantumassa jo lähiviikkojen aikana. Ukraina tapasi kahdenvälisesti useita maita ml. Suomen ja esitti näille vetoomuksen toimia Ukrainan lähettiläänä EU:n sisällä. Ministeri Juuso tapasi kokouksen yhteydessä tulevan EU pj. maa Unkarin. Ministeri korosti tapaamisessa Ukrainan tuen tärkeyttä ja Ukrainalle suunnatun EU tukipaketin nopeaa hyväksymistä.

ILO:n pääjohtaja, Gilbert Houngbo, osallistui globaali sosiaalipolitiikka -keskusteluun. ILO:n tavoitteena on olla sosiaalisen oikeudenmukaisuuden saralla maailman johtava organisaatio. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus on vahvasti kirjattu ILO:n perussopimukseen. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus tulee ILO:n mukaan olla päätöksenteon keskiössä. ILO ilmaisi huolensa kasvavasta eriarvoisuudesta ja totesi, että on päättänyt palauttaa sen vastaisen työn keskeiseksi osaksi toimintaansa.

ILO perustamaan sosiaalista oikeudenmukaisuutta käsittelevään globaaliin koalitioon on liittynyt EU jäsenmaista jo mm. DE ja BE. Myös FI on tukenut koalitiota. Komissio on käynnistänyt EU:n liittymisen mukaan koalitioon. Komissaari Schmit korosti koalitioon osallistumisen olevan oikea tapa vahvistaa globaalia monenvälistä yhteistyötä. Schmit korosti, että keskustelu kansainvälisen talousjärjestelmän uudelleen määrittelemisestä on tarpeen. Nykyinen kansainvälinen talousjärjestys on haastettu ilman, että on tuotu keskusteluun vaihtoehtoja.

Suomen edustajat
Ministeri Kaisa Juuso ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
Napsauta tähän ja kirjoita keskeisimpien kokouksessa käsiteltyjen asiakirjojen asiakirjanumerot ja tarvittaessa nimet

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite